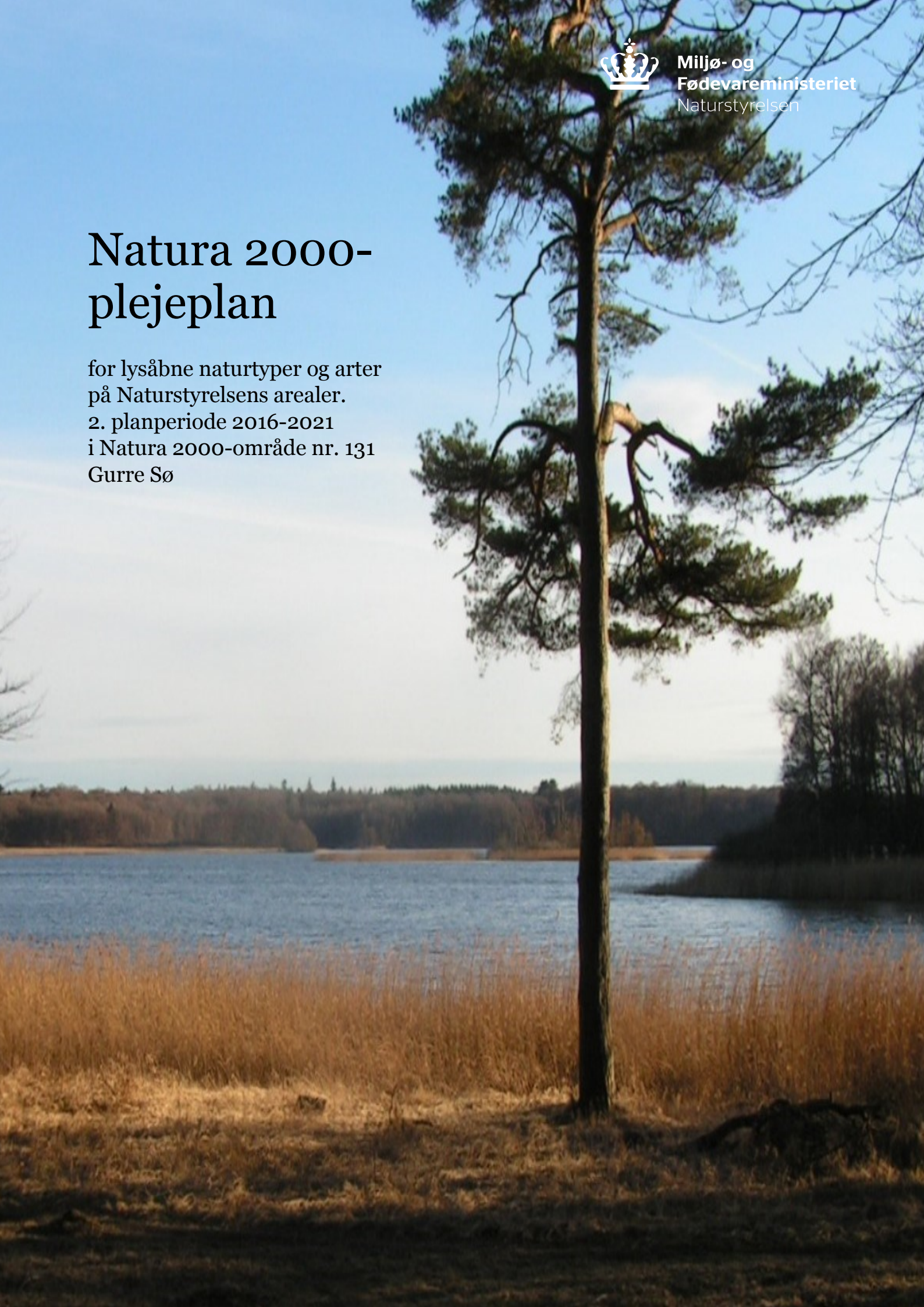

Miljø- og
Fødevareministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000- plejeplan

for lysåbne naturtyper og arter
på Naturstyrelsens arealer.
2. planperiode 2016-2021
i Natura 2000-område nr. 131
Gurre Sø

Titel:

Natura 2000-plejeplan for lysåbne naturtyper og arter på Naturstyrelsens arealer.
2. planperiode 2016-2021 i Natura 2000-område nr. 131 Gurre Sø.

Udgiver:

Naturstyrelsen
Gjøddinggård
Førstballevej 2
7183 Randbøl
www.nst.dk

År:

2017

Foto:

Gurre Sø
Mogens Holmen
Øvrige foto: Jens Ole Andersen

Kort:

Naturstyrelsen, på baggrund af kortmaterialer i henhold til tilladelse G18/1997 (Kort og Matrikelstyrelsen)

ISBN nr.:

978-87-7179-045-0

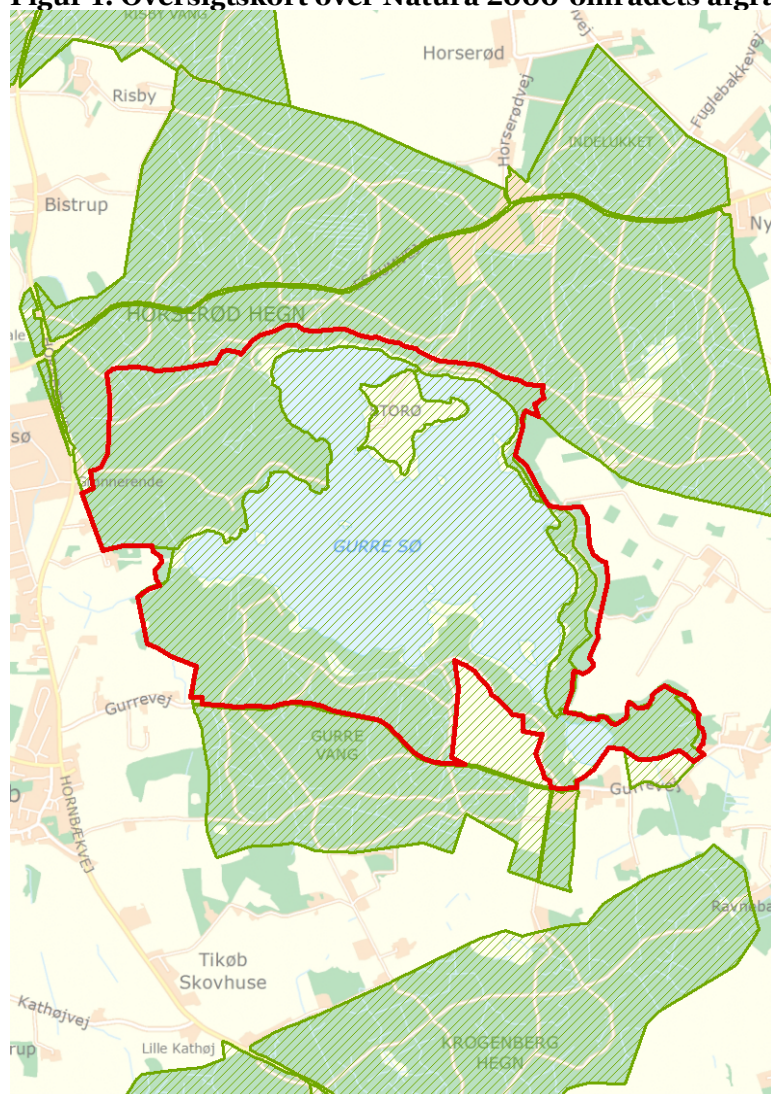
Må citeres med kildeangivelse.

1. Generelt

Der er 20. april 2016 offentliggjort Natura 2000-planer for 252 områder i Danmark.

Denne plejeplan følger op på Natura 2000-planen for område N131 *Gurre Sø* og vedrører Naturstyrelsens arealer på 440 ha.

Figur 1: Oversigtskort over Natura 2000-områdets afgrænsning

- Natura2000 område
- Naturstyrelsens areal

I denne plejeplan er arealer og indsatser opdelt på henholdsvis lysåbne naturtyper og arter knyttet til de lysåbne naturtyper. Natura 2000 plejeplaner for de skovbevoksede naturtyper, samt mere detaljerede oplysninger om indsatsen i Natura 2000-områderne findes på Naturstyrelsens hjemmeside vedr. Natura 2000. Bemærk, at Naturstyrelsens samlede arealforvaltning i området er omfattet af flere planbestemmelser og retningslinjer end dem, der findes i denne plan. For supplerende læsning herom henvises til Naturstyrelsens driftsplaner for det pågældende område, som findes på Naturstyrelsens hjemmeside vedr. driftsplanlægning.

Naturstyrelsen har udarbejdet et resumé af plejeplanen, som indgår i en kommunal Natura 2000-handleplan. Dette resumé er vedlagt som bilag 1.

Plejeplanen gælder for perioden 2016 -2021 og skal således senest være gennemført med udgangen af år 2021. Plejeplanen vil fortsat være gældende efter 2021 og efterfølgende alene blive ajourført, når der foretages ændringer i udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, ændringer i Natura 2000- eller driftsplanlægningen eller ændringer i øvrige forhold, der måtte give anledning til at ajourføre plejeplanen.

Grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planen udgør grundlaget for plejeplanens prioriteringer og valg. I de tilfælde hvor der har været forudset en modstrid mellem hensyn til forskellige arter og/eller naturtyper på områdets udpegningsgrundlag, har Natura 2000-planen allerede foretaget denne prioritering.

Overvågning

Natura 2000-indsatsen bliver løbende overvåget i forhold til udpegningsgrundlag og naturværdier via NOVANA overvågningsprogram. Desuden afreporterer Danmark den nationale indsats vedrørende habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne til EU-kommissionen hvert 6. år.

I 2016-18 foretager Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (SVANA) genkortlægning og tilstandsvurdering på alle arealer (lysåbne naturtyper og skovnaturtyper), og resultatet forventes at indgå i kommende basisanalyser for hvert enkelt område i 2019.

Få adgang til MiljøGIS overvågningsdata fra basisanalysen her:

<http://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=natura2000planer2h2014>

Billede 1. Gurre sø. Til højre i billedet er en ø med mange ynglende hættemåger.

2. Områdebeskrivelse

Natura 2000-området Gurre Sø ligger i Nordøstsjælland ca. 4 km vest for Helsingør. Dets samlede areal er ca. 450 ha., hvoraf selve Gurre Sø udgør ca. 210 ha. Natura 2000-området består af Habitatområde nr. H115.

Natura 2000-området omfatter Gurre Sø og omgivende skove og moser, og området er udpeget for at beskytte bl.a. søtyperne lobeliesø og kransnålalgesø, mosetyperne rigkær og hængesæk samt en række skovnaturtyper.

Natura 2000-planens målsætninger og indsatsprogram er væsentlige elementer i beskyttelsen af disse naturtyper og af en generel sikring og forbedring af områdets naturværdier.

Skovnaturtyperne i området er bøgeskove på muldbund, egeblandskov samt de to våde skovnaturtyper: elle- og askeskov samt skovbevoksede tørvemoser.

Gurre Sø er lavvandet, men har meget varierende dybdeforhold som følge af de talrige stenhobe og stenrev på søbunden, som er dannet i forbindelse med isens afsmeltning under sidste istid. Søen har engang været en meget ren såkaldt lobeliesø. Den er i dag mere næringsrig, men dog stadig med bevoksninger af kransnålalger.

Søen er omgivet af en bredzone med rørskov, der er kraftigst ved dens vestside omkring fraløbet af Gurre Å. Stedvist rummer bredzonen også små hængesække og rigkær, ligesom en sø mod sydøst i området er helt omgivet af flydende rørskov og hængesæk.

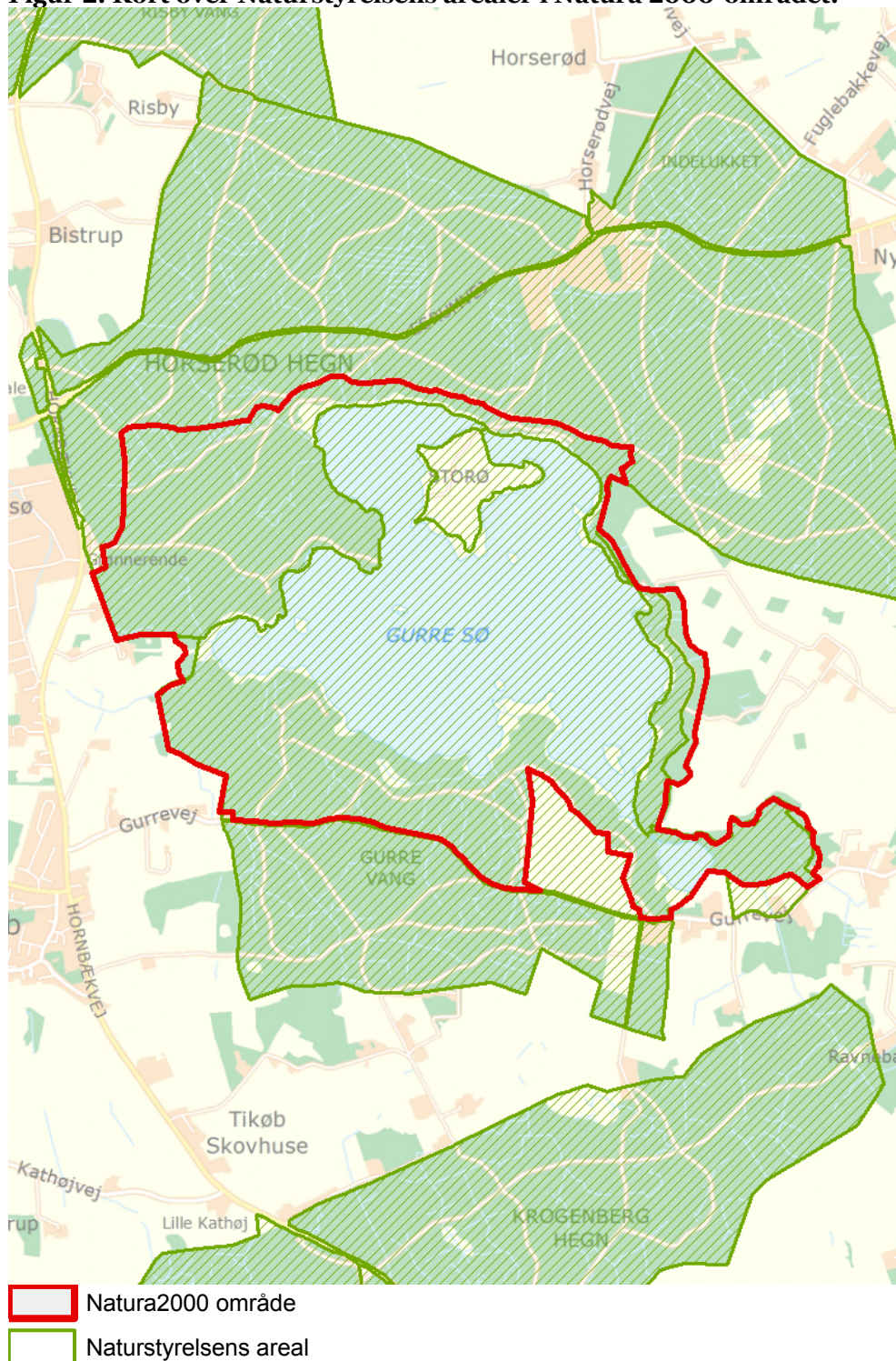
Gurre Søes nærmeste omgivelser udgøres mod nord og vest af skovområdet Horserød Hegn, og langs den sydlige del Gurre Vang. Skoven domineres stedvist af bøg på muldbund og indeholder en bræmme af mere våde skovnaturtyper langs søen. Sydvest for søen ligger den ret store tørvemose Sømosen, der i dag mest har skovbevoksning, men også rummer enkelte lysåbne hængesække og små åbne tørvegrave.

Området er ikke fuglebeskyttelsesområde, men har et ganske rigt fugleliv, hvor der blandt ynglefuglene i de senere år kan nævnes f.eks. rørdrum, hvepsevåge, sortspætte, hvinand, hættemåge og sorthovedet måge. Desuden er der rastende forekomst af bl.a. fiskeørn, havørn og sangsvane.

Natura 2000-området ligger i Helsingør Kommune og indenfor vandplanområdet hovedvandopland Øresund .

For en uddybende beskrivelse af Natura 2000-området, herunder præsentation af udpegningsgrundlaget for området, henvises til [Natura 2000-planen](#). På SVANAs hjemmeside kan der også findes forklaring af begreber mv.

Figur 2: Kort over Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-området.

Langt det meste af området er statsejet (under Miljøministeriet), i alt 440 ha. Mod vest er ca. 15 ha. med Sømosen fredet som del af en fredning af arealer mellem Gurre Sø og Tikøb.

Tabel a: Kortlagte lysåbne naturtyper i plejeplanen

Lysåbne naturtyper (ha)		
	Naturtype	Total
7140	Hængesæk	1,1
7230	Rigkær	0,2
I alt		1,3

På udpegningsgrundlaget er endvidere flg. naturtyper:

- 3110 Lobeliesø
- 3140 Kransnålalge-sø
- 3160 Brundvandet sø
- 9130 Bøg på muld
- 91Do Skovbevokset tørvemose
- 3130 Søbred med småurter
- 3150 Næringsrig sø
- 9110 Bøg på mor
- 9160 Ege-blandskov
- 91Eo Elle-og askeskov

3. Status for gennemførelse og erfaringer fra 1. plejeplanperiode

Plejeplanen for 1. planperiode omfattede forsøg med pleje for loblie i Gurre Sø og vedligeholdende slåning og nedskæring i enkelte områder med hængesæk.

Naturstyrelsen har gennemført en evaluering i form af en statusopgørelse og overvejelser om hvilke erfaringer, der kan drages af første planperiode. Med baggrund i denne evaluering kan Naturstyrelsen konkludere, at de planlagte indsatser er gennemført i plejeperioden for Naturstyrelsens arealer og at disse indsatser har bidraget positivt til opfyldelse af Natura 2000-planens målsætninger.

Tabel b: Status for gennemførelse af plejeplanens mål for 1. planperiode 2009-2015.

Gennemførte indsatser (antal)	1	Gennemførte indsatser (areal)	0,01 ha	100 %
Ikke-gennemførte indsatser (antal)	0	Ikke-gennemførte indsatser (areal)	0 ha	100%

Generelle bemærkninger og konkrete erfaringer i forhold til 1. generations plejeplanlægning

Generelle bemærkninger

Pleje af hensyn til loblie. Naturstyrelsen har i 2015 bortgravet rørskov langs ca. 250 meter af bredden i NØ enden af Gurre Sø for at forbedre mulighederne for etablering af loblie. Efterfølgende er der slået fremspirende tagrør under vandet, for at bremse en genindvandring af disse. Det vil formentlig være vanskeligt at få loblie i søen igen, da loblie er tilknyttet næringsfattige søer og søen har været belastet af spildevand fra Horserød fængsel i en lang årrække.

Enkelte steder har der været foretaget vedligeholdende slåning og nedskæring på og nær områder med hængesæk.

- Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på naturtypen hængesæk (7140) med fokus på arealer med en forekomst på over 10 %.
- Naturstyrelsen vil være særlig opmærksomme på naturtypen rigkær (7230), som har en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang.

I dette afsnit beskrives Naturstyrelsens *mål* for de ovenstående lysåbne naturtyper i denne planperiode. Der kan være flere mål for et givent areal med en naturtype.

Desuden præsenteres de typer af *plejetiltag*, som Naturstyrelsen vil anvende på baggrund af Naturstyrelsens erfaringer og bedste viden om naturpleje, der blandt andet omtales i det vejledende indsatskatalog for Natura 2000-plejeplanlægning for lysåbne naturtyper, Skov- og Naturstyrelsens Naturplejestrategi (1999), Naturstyrelsens plejebog om 'Græsning og høslæt i naturplejen', Naturstyrelsens plejebogsserie for henholdsvis overdrev, ferske enge, søer, strandenge, hede, mose, små vandhuller samt Naturstyrelsens Naturportal.

På et areal kan der forekomme mere end én slags plejetiltag.

Arealtallene i tabellerne udtrykker Naturstyrelsens vurdering af omfanget af de enkelte plejetiltag, der vil blive gennemført i plejeplanens periode. På Naturstyrelsens hjemmeside vedr. Natura 2000 findes links til kort med detaljerede oplysninger om mål og indsatser på lokalitetsniveau.

Plejemål og plejetiltag for lysåbne naturtyper

Der vil på de lysåbne naturtyper i dette Natura 2000-område blive foretaget *løbende* pleje, med henblik på opretholdelse af naturtypen i form af henholdsvis nedskæring på hængesæk og slet og slåning på rigkær, jf. nedenstående skema. Generelt er der tale om meget små og fragmenterede registreringer af lysåbne naturtyper i området.

Den eksisterende bro fra Horserød Hegn (afd. 4139) til Store Ø i Gurre Sø planlægges fjernet, så øen kan blive et meget stille og uforstyrret område til gavn for fuglelivet. Dette tiltag fremgår af Naturstyrelsen Nordsjællands driftsplan, der løber frem til 2029.

Tabel c: Plejemål for lysåbne naturtyper

Målsatte habitatnaturtyper (ha)					
		Naturtype	Målsætning	Total	
Eksisterende habitatnatur	7140	Hængesæk	Sikring af naturtypen	1,1	
			Naturtypebevarende pleje	1,0	
			Naturlig dynamik	0,1	
	7230	Rigkær	Sikring af naturtypen	0,2	
			Naturtypebevarende pleje	0,2	

Tabel d: Planlagte løbende plejetiltag af hensyn til lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)					
		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	7140	Hængesæk	Slæt - d.v.s. med fjernelse af det afslåede	Nyt	0,1
			Rydning af opvækst	Eksisterende	0,1
			Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	0,1
	7230	Rigkær	Slåning - d.v.s. uden fjernelse af det afslåede	Eksisterende	0,1
			Slæt - d.v.s. med fjernelse af det afslåede	Eksisterende	0,1

Forventningen til den samlede indsats

Den samlede indsats for naturtyper og arter på arealet forventes at medføre, at de i Natura 2000-planen udpegede naturtyper og arter på sigt kan opnå en gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.

- For naturtyper, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse I eller II, er målsætningen, at udviklingen i deres areal og tilstand er stabil eller i fremgang.
- For naturtyper, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse III-V, er målsætningen, at udviklingen i deres natur/skovtilstand er i fremgang, således at der på sigt opnås natur/skovtilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- Det samlede areal af naturtypen skal være stabilt eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det.
- For naturtyper uden tilstandsvurderingssystem er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af naturtyperne stabiliseres eller øges.

Bilag

Bilag 1: Resumé af plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område N131 Gurre Sø.

Natura 2000-området Gurre Sø ligger i Nordøstsjælland ca. 4 km vest for Helsingør. Dets samlede areal er ca. 450 ha. 440 ha forvaltes af Naturstyrelsen, hvoraf selve Gurre Sø udgør ca. 210 ha. Natura 2000-området består af Habitatområde nr. H115.

Natura 2000-området omfatter Gurre Sø og omgivende skove og moser, og området er udpeget for at beskytte bl.a. søtyperne lobeliesø og kransnålalgesø, mosetyperne rigkær og hængesæk samt en række skovnaturtyper.

Natura 2000-planens målsætninger og indsatsprogram er væsentlige elementer i beskyttelsen af disse naturtyper og af en generel sikring og forbedring af områdets naturværdier.

Tabel I: Kortlagte lysåbne naturtyper i plejeplanen

Lysåbne naturtyper (ha)		
	Naturtype	Total
7140	Hængesæk	1,1
7230	Rigkær	0,2
I alt		1,3

Plejeplanen er udarbejdet i overensstemmelse med Natura 2000-planens målsætninger og adresserer konkret følgende områdespecifikke retningslinjer fra Natura 2000-planens indsatsprogram:

- Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på naturtypen hængesæk (7140) med fokus på arealer med en forekomst på over 10 %.
- Naturstyrelsen vil være særlig opmærksomme på naturtypen rigkær (7230), som har en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang.

Indsats for de lysåbne naturtyper

I det følgende tabeller angives Naturstyrelsens planlagte indsats for de lysåbne naturtyper på udpegningsgrundlaget.

Tabel II: Plejemål for lysåbne naturtyper

Målsatte habitatnaturtyper (ha)				
		Naturtype	Målsætning	Total
Eksisterende habitatnatur	7140	Hængesæk	Sikring af naturtypen	1,1
			Naturtypebevarende pleje	1,0
			Naturlig dynamik	0,1
	7230	Rigkær	Sikring af naturtypen	0,2
			Naturtypebevarende pleje	0,2

**Tabel III: Planlagte løbende plejetiltag af hensyn til lysåbne naturtyper
Areal omfattet af indsatsen (ha)**

		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	7140	Hængesæk	Slæt - d.v.s. med fjernelse af det afslåede	Nyt	0,1
			Rydning af opvækst	Eksisterende	0,1
			Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	0,1
	7230	Rigkær	Slåning - d.v.s. uden fjernelse af det afslåede	Eksisterende	0,1
			Slæt - d.v.s. med fjernelse af det afslåede	Eksisterende	0,1

Forventningen til den samlede indsats

Den samlede indsats for naturtyper og arter på arealet forventes at medføre, at de i Natura 2000-planen udpegede naturtyper og arter på sigt kan opnå en gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.

- For naturtyper, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse I eller II, er målsætningen, at udviklingen i deres areal og tilstand er stabil eller i fremgang.
- For naturtyper, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse III-V, er målsætningen, at udviklingen i deres natur/skovtilstand er i fremgang, således at der på sigt opnås natur/skovtilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- Det samlede areal af naturtypen skal være stabilt eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det.
- For naturtyper uden tilstandsvurderingssystem er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af naturtyperne stabiliseres eller øges.

**Miljø- og
Fødevareministeriet**
Naturstyrelsen

Gjøddinggård
Førstballevej 2
7183 Randbøl

www.nst.dk